

เขียนโครงการอย่างไรให้เข้าท่า

คำแนะนำสำหรับผู้จัดทำโครงการการศึกษาวิจัย โครงการวิทยานิพนธ์ หรือ โครงการขอรับทุนสนับสนุน

ชาติเรี เจริญศิริ พ.บ., MPH., อว.เวชศาสตร์ครอบครัว เผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๙ ปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๙

หลักการ และ เหตุผล

- ระบุข้อมูลของพื้นที่ หรือของกลุ่มเป้าหมายที่จะทำ
- ▣ แสดงความเป็นเหตุ-เป็นผล เชื่อมโยงสมเหตุสมผลซึ่งทำให้เกิดทุกข์ คาดการณ์ถึงทางออก (โดยทบทวนเอกสารหรือโครงการที่เคยมีผู้ทำได้ผลมาแล้ว)
- บอกให้ชัดจะทำอะไร กับใคร ทำไม่ และอย่างไร
- ระบุพื้นฐาน ทุนเดิมที่มี แล้วจะต่อยอดอย่างไร
- ▣ ทบทวนวรรณกรรม ทำให้ได้รูปแบบการประเมิน รวมถึงเครื่องมือที่นำมาประยุกต์ใช้ได้ และเพิ่มความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อความสำเร็จโครงการ

วัตถุประสงค์

- ▣ ระบุออกมาเป็นข้อ ต้องการ ผล อะไร ที่จะเกิดกับใคร อาจบอกด้วยว่าอย่างไร เช่น ต้องให้ความรู้ที่อยู่ในข้าราชการเกษียณอายุ ถ่ายทอดและสืบค้นได้ (ต่างจาก การจัดสัมมนาข้าราชการเกษียณอายุ จัดเป็นกิจกรรม มิใช่วัตถุประสงค์อันเป็นที่ยอมรับ)
- วัตถุประสงค์ต้องประเมินหรือวัดผลได้
- มีความจำเพาะ ไม่เลือนลหาย หรือครอบคลุมเกินไป เช่น ระบุสั้นๆ ว่าต้องการให้คนมีสุขภาพดี!
- ต้องสอดคล้องกับหลักการเหตุผล
- อาจแบ่งเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นข้อย่อย

กลุ่มเป้าหมาย

- ▣ การค้นหากลุ่มเป้าหมายให้ชัด ทำให้พุ่งจุดเน้นกิจกรรม ทรัพยากร ลงตรงเป้า ได้ผลเต็มที่
- ระบุเหตุผลที่เลือกกลุ่มเป้าหมายนั้น
- ระบุวิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย
- อาจระบุทฤษฎีหรือสมมติฐานที่สนับสนุนให้ตัดสินใจเลือกกลุ่มเป้าหมายนั้น

กิจกรรม

- ▣ เล่าเรื่องแบบย้อนรอย จากผลลัพธ์โยงสู่กิจกรรม
- ตอบวัตถุประสงค์เป็นรายชื่อ วัตถุประสงค์มีสิ่งใดต้องมีกิจกรรมรองรับ หรือ ทำให้เป็นผลขึ้นมา
- ▣ ระบุให้ชัดเจนที่สุด จะทำอะไร กับใคร อย่างไร คาดหวังผลใด โดยเน้นการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ
- กิจกรรมต้องนำไปสู่ผลที่ต้องการตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ ไม่ปะปะ หรือพอใจแค่ได้ลงทำ

การประเมินผล รวมถึง การติดตาม กำกับ

"We cannot improve what we cannot measure"

Peter Drucker

- กรรณศึกษาการบริหารเชิงผลลัพธ์ Result-Based Management-RBM เพิ่มเติม
- จุดนี้เป็นจุดตาย การประเมินผลที่เหมาะสม จะช่วยคัดท้ายการจัดการ และกิจกรรมให้ตรง และตอบวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่หลงทาง
- ▣ การประเมินผลที่ดี ต้องเป็นเนื้อเดียวกับกิจกรรม (build-in) เหมือนสองกระจกก่อนล้างหน้าแปรงฟัน มิใช่รอจนเสร็จโครงการก็ประเมินครั้งเดียวจบกันไป
- ▣ ประเมินก่อนดำเนินการ คือ ต้องมีข้อมูลพื้นฐานในมือ
- การประเมินขณะดำเนินการนั้น มีวิธีการหลักๆ ได้แก่ การใช้ เครื่องมือวิธีการซึ่งเป็นที่ยอมรับมาวัด และ การประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม คือ ให้ผู้รับผลร่วม ออกแบบเครื่องมือที่จะนำมาวัด แล้วปรับปรุงจนวัดได้จริง
- ต้องระบุให้ชัดว่าจะใช้การประเมินหรือวัดเชิงปริมาณ หรือ คุณภาพ หรือ ใช้ทั้งสองอย่าง ในกิจกรรมใด เพื่อประเมินผลด้านใด
- การประเมินหลังดำเนินการ โดยทิ้งช่วงระยะหนึ่งแล้ว ประเมิน เหมาะกับการประเมินพฤติกรรมอันพึงประสงค์ เช่น การเลิกบุหรี่มีการประเมิน ทุก 3 เดือนเป็นเวลา 1 ปี พบว่า หลายคนเลิกสูบบุหรี่ระยะหนึ่ง แต่กลับมาสูบบุหรี่อีกในเดือนที่ 9 หลังกิจกรรม

งบประมาณ

- ไม่มีแหล่งทุนใดเต็มใจให้เงินไปกับความไม่ชัดเจน หรือ ไม่คุ้มทุน หรือตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ ทำซ้ำๆ ตามที่เคยทำ
- ▣ ต้องเขียนให้เห็นการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เงินลงทุนน้อย ได้ผลจริง ได้ผลมาก ต่อเนื่องนาน เมื่อเทียบกับโครงการอื่นๆ ที่ขอเงินผ่านแหล่งทุนนั้นๆ
- ระบุที่มา ที่ไปของเงิน และกลไกการกำกับความโปร่งใส

การขยายผล

- ให้ระบุการขยายผลทางกว้าง(มีเครือข่าย) และความต่อเนื่อง หลังจากเงินที่ได้รับการสนับสนุนหมดลง และโอกาสที่ผู้อื่นจะนำกระบวนการไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป
- ▣ ถ้าจะลองคิดและลองทำแตกต่างจากที่ท่านคุ้นเคยบ้าง

